

AT PER(FORME) LER

Clay Plays relationelle møde mellem ler, menneske og medie

© Anna Maria Persson Nielsen 2025

Eksamen: Kunsthistoriefaget i dag

KA Kunsthistorie

Undervisere: Maria Fabricius Hansen, Lise Hindsberg, Amalie Skovmøller & Maja Sofie Rasmussen

Dato: 19.12.2025

Anslag: 16.617 (6,9 ns)

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Problemformulering	2
Uddybning af teori	4
<i>Materialers agens: Ler og performance</i>	4
<i>Relationel agens: Legen mellem ler og menneske</i>	7
<i>Selv-mediering; en nostalgisk fastholdelse af en processuel ler-leg</i>	7
Foreløbig disposition for den mundtlige præsentation	8
Anvendt litteratur	10
Pensum	12
Selvvalgt pensum	15
Bilag	16

Indledning

I Den Frie Udstillingsbygning på Kunstnernes Efterårsudstilling i 2024 var jeg beskuer til den danske samtidskunstner Astrid Specht Seebergs performance *Clay Play*.¹ Seeberg – og flere andre frivillige deltagende i alle aldre – sad i små klynger på gulvtæpper på gulvet. Foran alle deltagerne var en stor klump våd gråhvid ler placeret, som var klar til at blive formet til monsterlignende masker på deltagernes hoveder. Rundt om deltagerne var der placeret to fjernsyn af ældre dato, som deltagerne kunne se sig selv per(forme) i. Langsomt som maskerne blev til, blev øjnene dækket til, og deltagerne kunne ikke længere se sig selv skabe – deres handling var nu kun synlig for beskuerne. Efter en halv times tid tog den første sin lermaske af, placerede den foran sig og kunne se de andre, der stadig var i gang med at forme. De færdige deltagere måtte sidde ventende ligesom publikum, og lidt efter lidt blev deltagerne færdige. Seebergs performance er genstandsfelt for denne synopsis, hvor jeg er særligt optaget af performancens *kontaktflader* mellem mennesker, mellem materialer og mellem medier.

Problemformulering

Jeg ønsker at undersøge værket med problemformuleringen og dertilhørende underspørgsmål:

Hvordan illustrerer Clay Play relationen mellem ler, menneske og medie? Hvilken relation illustreres, hvilken gensidig påvirkning er til stede, og hvilken betydning har det for værkets reception – og betydning – at værket medierer sig selv gennem fjernsyn, video og billeder?

Teoretisk overblik og metode

Til at besvare problemformuleringen ønsker jeg at belyse værket med nymaterialistisk teori. Herunder inddrages Bruno Latour samt Hanna Louise Grønneberg og Thea Møller Jensen - som anvender Karen Barad, Jane Bennett & Maria Puig de la Bellacasa - med det overordnede formål at illustrere lerets *agens*.² I forlængelse heraf vil jeg introducere Tim Ingolds differentiering mellem *materials* og *materiality*, med henblik på at belyse, hvordan Seeberg skaber kontakt til leret.³ Herefter kigger jeg nærmere på lerets kvaliteter med Paul Greenhagl samt inddrager Ida Marie Hede til

---

¹ Billeder af performancen, se bilag 1-3.

² Bruno Latour, "Agency at the Time of the Anthropocene," i *New Literary History* 45, (no. 1, 2014).

Hanna Louise Grønneberg and Thea Møller Jensen, "Kneading Dreams: Material Imagination and Agency in Performative Clay Works," in *Phenomenology, New Materialism, and Advances In the Pulsatile Imaginary*, ed. Nicoletta Isar (Cham: Springer Nature Switzerland, 2024), 201–16.

³ Tim Ingold, "Materials against Materiality," *Archaeological Dialogues* 14, no. 1 (2007): 1–16.

kunsthistorisk at placere værket i samtidskunsten.⁴ Derudover ønsker jeg at belyse Lambros Malafouris' Material Engagement Theory (MET) med henblik på at se på skabelsen af agens i det relationelle møde mellem ler og menneske i *Clay Play*.⁵ Ligeledes inddrages Paul Louis March, der undersøger forbindelsen mellem *playing* og *sculpting*.⁶ Herefter ønsker jeg at se på, hvordan værket medierer *sig selv*, og inddrager begrebet *aura* med Walter Benjamin & Paul Mattick.⁷ Dette ønsker jeg at sætte i relation til en større diskussion vedrørende performancekunstens væren; mellem *presence* med Peggy Phelan og performancedokumentation med Amelia Jones.⁸

Med medialisering som metode ønsker jeg at stille skarpt på, hvilket genstandsfelt jeg kigger på. I analysen tager jeg udgangspunkt i min situerede, levede oplevelse af performancen. Derefter kigger jeg på værkets selv-mediering under performancen, på den dertilhørende video som er skabt af performancen og billeder af performancen. Jeg kigger ligeledes på betydningen af, at flere af deltagerne filmer sig selv under performancen. Med dette fokus ønsker jeg at belyse, hvilken betydning de digitale værk(dokumentation)er har for receptionen af værket.

Materiale

Udover min tilstedeværelse ved performancen har jeg interviewet Seeberg to gange. Første gang hvor jeg agerede moderator i en art talk om ler, hvor Seeberg var gæstetaler, og anden gang i

---

⁴ Paul Greenhalgh, "Chapter 1: What ceramic is," in *Ceramic, Art and Civilisation*, ed. Paul Greenhalgh (London: Bloomsbury Publishing, 2021).

Ida Marie Hede, "Er vi af ler? – om keramikens viltre, skrøbelige tiltrækningskraft," in *Fed ler:krukker i kunsten nu*, ed. Rune Frederiksen og Marie Oxholm Zigler (Holte: Gl. Holtegaard, 2020).

⁵ Lambros Malafouris, "Creative Thinging: The Feeling of and for Clay," in *Pragmatics & Cognition* 22, no. 1 (2014): 140–58.

Catherine O'Brien, Shaun Gallagher, and Lambros Malafouris, "Handmade Therapy: The Hedonic Impacts of Engaging in Pottery Making," in *Topoi* 44, no. 4 (2025): 1131–44.

⁶ Paul Louis March, "Playing with clay and the uncertainty of agency. A Material Engagement Theory perspective," *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, no. 18 (2019): 133–151.

⁷ Paul Mattick, "Mechanical Reproduction in the Age of Art," *Theory, Culture & Society* 10, no. 2 (1993): 127–47.

⁸ Peggy Phelan, "The ontology of performance: representation without reproduction," in *Unmarked: The Politics of Performance*, ed. Peggy Phelan (Oxon & New York: Routledge, 1993).

Amelia Jones and Andrew Stephenson, "Introduction," in *Performing the Body/Performing the Text* (London: Routledge, 1999).

Seebergs atelier i Nordhavn.⁹ *Clay Play* er blevet opført flere gange, men min analyse tager alene udgangspunkt i performance fra KE24.¹⁰ I Seebergs andre værker, der primært er skulpturer, er hun særligt optaget af marinbiologien, hvor hun portrætterer motiver fra havets dyre- og planteliv (se illustration 1).¹¹

Ill. 1: Foto af Seebergs skulptur.
Foto: <https://www.astridspechtseeberg.com/>

Uddybning af teori

Materialers agens: Ler og performance

I de seneste årtier har nymaterialistisk teori vundet indpas i det humanistiske felt, hvilket blandt andet har haft til formål at tildele non-humane enheder *agens*. Latour påpeger i ”Agency at the Time of the Anthropocene”, hvordan vi håndterer, at agens ikke alene er forbeholdt et humant subjekt, der agerer i en non-human objektiv verden, men at agens deles med andre subjekter, der har tabt autonomi – agens er således også kollektiv og non-human.¹² Jorden kan ikke længere opfattes som en objektiv størrelse, vi som humane enheder blindt agerer autonomt i, men jorden taler tilbage og har handlekraft – den er aktiv.¹³ Med afsæt heri ønsker jeg at undersøge, hvordan og hvorvidt Seeberg møder lerets agens.

For at forstå lerets agens må vi forstå lerets materielle egenskaber. Tim Ingold differentierer mellem *materialitet* (materiality) og *materialer* (materials); materialitet er blevet et akademisk begreb, der ser på objekter som faste, døde og afsluttede, og som ingen kontakt har til *materialet*.¹⁴ Derimod beskrives materialer som: ”(...) are not fixed attributes of matter but are processual and relational.”¹⁵ Denne processuelle og relationelle materialitetsforståelse vil jeg argumentere for, at *Clay Play* illustrerer.

---

⁹ Da samtalerne ikke er transskriberet, er jeg klar over, at de ikke direkte kan henvises til og anvendes som belæg for opgavens pointer.

¹⁰ Astrid Specht Seeberg, CLAY PLAY, besøgt senest 11.12.2025 <https://www.astridspechtseeberg.com/clayplay>

¹¹ Ibid.

¹² Latour, ”Agency at the Time of the Anthropocene,” 5.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ingold, ”Materials against Materiality,” 2.

¹⁵ Ibid., 1.

Ingold skriver yderligere, at måden hvorpå vi lærer om materialer er ved at engagere os direkte i dem.¹⁶ *Clay Plays* primære materiale er leret. Paul Greenhagl beskriver, at leret har været anvendt som materiale i tusindvis af år, og det at forme ler formentlig har været et af de første håndværk, som mennesket beskæftigede sig med, idet det alene krævede hænderne og leret.¹⁷ Han påpeger også, at ler er forbundet til menneskekroppen på et elementært – oprindeligt – plan.¹⁸ Seebergs arbejde med leret adskiller sig dog fra det klassiske arbejde med ler og keramik som bl.a. indebærer ”skill” (at mestre håndværket) og materielle transformationsprocesser, herunder tørring, brænding og glasering, som foreviger et - på en og samme tid - stærkt og skrøbeligt materiale.¹⁹

Clay Play placerer sig således i en tendens i samtidskunsten, der de seneste år har udforsket og udfordret ler, som Ida Marie Hede påpeger i essayet ”Er vi af ler?”, der er skrevet til udstilling *FED LER* på Gl. Holtegaard i 2020.²⁰ Selvom *FED LER* centrerede sig om keramik (brændt ler), finder jeg det relevant at inddrage Hedes betragtninger i forhold til *Clay Play*. Hun skriver: ”Det interessante ved lerets genkomst i samtidskunsten er, at det opfører sig og iscenesættes heterogent og legende og bryder grænserne for, hvad man måske tror et keramisk objekt kan være.”²¹ Særligt er det værd at bemærke Hedes sprogbrug; ”opfører sig”, ”iscenesættes”, ”legende” samt ”bryder grænserne” – alle formuleringer, som kan sættes i relation til *Clay Plays* anvendelse af ler. Hun skriver også, at flere kunstnere introducerer andre kunstmedier som f.eks. lyd og digitale materialer, hvilket også gør sig gældende i *Clay Play*, der kan siges at være et hybridværk mellem ler, medie og performance.²²

Clay Play indtræder i performancekunsten, der fandt sig selv som genre i 1970’erne.²³ Performancekunsten er blandt andet karakteriseret ved en ”dematerialisering af kunstobjektet”, og bygger ligeledes på tanken om ”un-skilling”, som står i kontrast til arbejdet med ler, der kræver ”skilling” (jf. Greenhagl).²⁴ Netop kontaktfladen mellem ler og performance er present hos Grønneberg og

---

¹⁶ Ibid., 3.

¹⁷ Greenhagl, ”Chapter 1: What ceramic is,” 18.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid., 30.

²⁰ Ida Marie Hede, ”Er vi af ler? – om keramikens viltre, skrøbelige tiltrækningskraft,” 72.

²¹ Ibid.

²² Ibid., 73.

²³ RoseLee Goldberg, ”Foreword,” in *Performance Art: From Futurism to the Present* (London: Thames & Hudson, 2001) 7.

²⁴ Amelia Jones og Andrew Stephenson, ”Introduction,” in *Performing the Body/Performing the Text* (London: Routledge, 1999), 1.

Jensen, der belyser to ler-performances i artiklen ”Kneading Dreams: Material Imagination and Agency in Performative Clay Works” der ligesom *Clay Play* arbejder med vådt ler.²⁵ Grønneberg og Jensen anvender Bachelards teori om vådt ler (la pête), der består af vand (bevægeligt) og jord (fast), som giver en formbar masse, der er katalysator for ”material imagination”: interaktionen med lerets materielle egenskaber påvirker menneskets drømme og fantasi og skaber imaginære, poetiske billeder.²⁶

Grønneberg og Jensen drager yderligere på nymaterialistisk teori med Barad, Bennett og Bellacasa. Barads begreb *intra-action* forklarer, hvordan agenter (f.eks. menneske og ler) ikke agerer autonomt i verden, men eksisterer i kraft af deres forbundethed.²⁷ Bennetts *Vibrant Matter* beskriver blandt andet materialers livlighed, som i humane øjne umiddelbart synes livløse (såsom jord).²⁸ Dette resulterer i et ustabil forhold mellem subjekt og objekt, hvor subjektroller ikke kun er forbeholdt mennesker, men også materialer.²⁹ Bellacasa centrerer sig om jorden som der, hvor både liv og død samt skabelse og destruktion finder sted, hvilket kan afføde en bevidsthed om kontakten mellem jord og menneske.³⁰

Grønneberg og Jensen citerer Bellacasa: ”We can see without being seen, but can we touch without being touched?”³¹ Bellacasa, Grønneberg og Jensen pointerer, hvordan følesansen er central i nymaterialistisk teori, idet det udfordrer centreringen mod synssansen og kan skabe en fornemmelse af forbundethed med verden.³² De skriver yderligere: ”Clay is molded by the clay worker creating traces in it, at the same time as clay leaves traces in the clay worker.”³³ Jeg ønsker at anvende artiklen til at illustrere, hvordan leret og deltagerne gensidigt påvirker hinanden, samt hvordan det våde ler har agens i en performativ kontekst.

Catherine Wood, ”The Individual: The Artist’s Presence” in *Performance in Contemporary art*, (Tate Publishing, 2019), 34.

²⁵ Grønneberg & Jensen, ”Kneading Dreams: Material Imagination and Agency in Performative Clay Works,”

²⁶ *Ibid.*, 202.

²⁷ *Ibid.*, 205.

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Ibid.*, 206

³⁰ *Ibid.*

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*

³³ *Ibid.*

Relationel agens: Legen mellem ler og menneske

Som belyst har non-humane materialer agens. Malafouris argumenterer for, at agens opstår i det *relationelle* møde imellem ”matter and mind”.³⁴ Malafouris’ Material Engagement Theory (MET) fokuserer på mødet imellem kognition og materiale (herunder ler), og hvilken gensidig påvirkning – og kreativitet – som opstår herudfra.³⁵ Malafouris’ begreb *thinging* beskriver at tænke og føle med, om og igennem materialet.³⁶ ”Ting” skal ifølge Malafouris forstås som aktive og åbne processer, fremfor passive og pre-definerede objekter.³⁷ Skabelse sker således ikke alene i mennesket, men i *mødet* med leret.

Malafouris beskriver, hvordan det at *forme* ler, fremfor at arbejde ved drejeskiven, er lettere og mere tilgivende, det kan gøres om og om igen; det inviterer til en legende proces med leret, som *Clay Play* demonstrerer.³⁸ March trækker på Malafouris og undersøger begrebet *playing* i arbejdet med ler-skulpturer.³⁹ Han skriver: ”Playing, like making sculptures, is a way of exploring the world in which, within the constraints of the game, the signification of things is enacted in unusual and metaphorical ways (...)”.⁴⁰ March beskriver, at playing ikke vil finde løsninger eller har et slutpunkt (som skulpturer), men legen *er* slutpunktet.”⁴¹

Selv-mediering; en nostalgisk fastholdelse af en processuel ler-leg

Hvor synopsis hidtil har forholdt sig til mødet mellem ler og menneske i live-performancen, bevæger jeg mig videre til at undersøge værkets medierede dele. Medieringer og reproduktioner har længe optaget kunsthistorien. Mattick kommenterer på Benjamins kendte essay ”The Work of Art in the Age of its Mechanical Reproduction” i sit essay ”Mechanical Reproduction in the Age of Art”.⁴² Benjamin spørger i sit essay, hvad reproduktioner gør ved vores kunstoplevelse?⁴³ Mattick beskriver Benjamins forståelse af begrebet *aura*; hvordan et kunstværks aura (som knytter sig til

---

³⁴ Malafouris, ”Creative Thinging: The Feeling of and for Clay,” 152.

³⁵ Malafouris, ”Handmade Therapy: The Hedonic Impacts of Engaging in Pottery Making,”

³⁶ Ibid.,

Malafouris, ”Creative Thinging: The Feeling of and for Clay,” 143.

³⁷ Ibid., 144

³⁸ Malafouris, ”Handmade Therapy: The Hedonic Impacts of Engaging in Pottery Making,”

³⁹ Paul Louis March, ”Playing with clay and the uncertainty of agency. A Material Engagement Theory perspective,” 137-138.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

⁴² ”Mechanical Reproduction in the Age of Art,” 129.

⁴³ Ibid.

originalitet, autenticitet og singularitet) forsvinder, når det mekanisk reproduceres for eksempel gennem fotografimediet.⁴⁴ Mattick nuancerer Benjamins forståelse af aura, og opløder det binære forhold mellem kopi og original.⁴⁵

Disse refleksioner om aura, kopi, original og reproduktion i en digital mediering kan sættes i relation til diskussionen i performancegenren vedrørende spørgsmålet om *presence*; kan værkets nærvær (eller aura?) alene opleves i *live*-performancen, eller kan det tilgås i dokumentationen af performancen efterfølgende? Som Peggy Phelans citat argumenterer for, findes performancen kun *live*:

”Performance’s only life is in the present. Performance cannot be saved, recorded, documented, or otherwise participate in the circulation of representation of representations: once it does, it becomes something other than performance. To the degree that performance attempts to enter the economy of reproduction it betrays and lessens the promise of its own ontology. (...) becomes itself through disappearance.”⁴⁶

Uddraget illustrerer, at performances findes, fordi de forsvinder. Dette er Jones forbeholden over for med sit essay ”’Presence’ in Absentia”, som kan anvendes til at pointere, at performancens *aura* (jf. Benjamin) kan være i dokumentation af performance; der skelnes ikke mellem det præsentative (live) og repræsentative (dokumentation eller reproduktion) møde med værket.⁴⁷

Disse tanker ønsker jeg at tage afsæt i til en diskussion af betydningen af værkets *selv-mediering*: Hvad værkets mediering gennem performance, video og billeder betyder for deltagelsen og receptionen af værket? Hvad sker der med *Clay Plays* aura, når værket medierer sig selv gennem video? Hvordan kan selv-mediering ses som præsentativ fremfor repræsentativ?

Foreløbig disposition for den mundtlige præsentation

- Præsentation af problemformulering
- Kort opridsning af synopsens teoretiske hovedpointer
- Værkanalyse med understøttelse af teori præsenteret i synopsen

---

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid., 130

⁴⁶ Peggy Phelan, ”The ontology of performance: representation without reproduction,” 146.

⁴⁷ Amelia Jones, ”’Presence’ in Absentia: Experiencing Performance as Documentation”, 11.

© Anna Maria Persson Nielsen 2025.

Eksamen: Kunsthistoriefaget i dag, KA Kunsthistorie
19.12.2025

- Diskussion af værkets selv-mediering
- Perspektivering
- Teoretisk og analytisk kritik samt selvkritik.

Anvendt litteratur

- Astrid Specht Seeberg, *Clay Play*, besøgt senest 11.12.2025 <https://www.astridspechtseeberg.com/clayplay>
- Goldberg, RoseLee. "Foreword". I *Performance Art: From Futurism to the Present*. London: Thames & Hudson, 2001.
- Greenhalgh, Paul. "Chapter 1: What ceramic is". In *Ceramic, Art and Civilisation*, edited by Paul Greenhagl. London: Bloomsbury Publishing, 2021.
- Grønneberg, Hanna Louise, and Thea Møller Jensen. "Kneading Dreams: Material Imagination and Agency in Performative Clay Works." In *Phenomenology, New Materialism, and Advances In the Pulsatile Imaginary*, edited by Nicoletta Isar, 201–16. Cham: Springer Nature Switzerland, 2024. https://doi-org.kb-ku.idm.oclc.org/10.1007/978-3-031-49945-6_10
- Hede, Ida Marie. "Er vi af ler? – om keramikens viltre, skrøbelige tiltrækningskraft". In *Fedler: krukke i kunsten nu*, edited by Rune Frederiksen og Marie Oxholm Zigler. Holte: Gl. Holtegaard, 2020.
- Ingold, Tim. "Materials against Materiality." *Archaeological Dialogues* 14, no. 1 (2007): 1–16. doi:10.1017/S1380203807002127.
- Jones, Amelia. "'Presence' in Absentia: Experiencing Performance as Documentation." In *Art Journal*, Vol. 56, no. 4 (Vinter 1997): 11-18. New York. <https://doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.2307/777715>
- Jones, Amelia, and Andrew Stephenson. "Introduction". I *Performing the Body/Performing the Text*. London: Routledge, 1999.
- Latour, Bruno. "Agency at the Time of the Anthropocene." *New Literary History* 45, no. 1 (2014): 1–18. doi:10.1353/nlh.2014.0003.
- Malafouris, Lambros. "Creative Thinging: The Feeling of and for Clay." *Pragmatics & Cognition* 22, no. 1 (2014): 140–58. doi:10.1075/pc.22.1.08mal
- March, Paul Louis. "Playing with clay and the uncertainty of agency. A Material Engagement Theory perspective". *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, no. 18 (2019): 133–151. <https://doi.org/10.1007/s11097-017-9552-9>
- Mattick, Paul. "Mechanical Reproduction in the Age of Art." *Theory, Culture & Society* 10, no. 2 (1993): 127–47. doi:10.1177/026327693010002006.

- O'Brien, Catherine, Shaun Gallagher, and Lambros Malafouris. "Handmade Therapy: The Hedonic Impacts of Engaging in Pottery Making." *Topoi* 44, no. 4 (2025): 1131–44.
doi:10.1007/s11245-025-10181-9.
- Phelan, Peggy. "The ontology of performance: representation without reproduction". In *Unmarked: The Politics of Performance*, edited by Peggy Phelan. Oxon & New York: Routledge, 1993.
- Wood, Catherine. "The Individual: The Artist's Presence. In *Performance in Contemporary art*. Tate Publishing, 2019

Pensum

- Bal, Mieke. "Introduction." In *Quoting Caravaggio. Contemporary Art, Preposterous History*, 1–25. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1999. (28 ns)
- Bynum, Caroline Walker, "Notes from the Field: Materiality", *Art Bulletin*, Vol. 95, No. 1, 2013, 12-13. (4 ns)
- Cole, Michael. "The Cult of Materials." In *Revival and Invention: Sculpture through Its Material Histories*, edited by Sébastien Clerbois and Martina Droth, 1–15. Oxford ; Peter Lang, 2010. (15 ns)
- Didi-Huberman, Georges. "Artistic Survival: Panofsky vs. Warburg and the Exorcism of Impure Time." *Common Knowledge* 9, no. 2 (2003): 273-285. (15 ns)
- Didi-Huberman, Georges. "Before the Image, Before Time: The Sovereignty of Anachronism." In *Compelling Visuality: The Work of Art In and Out of History*, edited by Claire Farago and Robert Zwijnenberg, 31–41. Minneapolis and London: University of Minnesota Press, 2003. (12 ns)
- Didi-Huberman, Georges. "The Imaginary Breeze: Remarks on the Air of the Quattrocento." *Journal of Visual Culture* 2, no. 3 (2003): 275–89. (17 ns)
- Elkins, James. "On Some Limits of Materiality in Art History" i *Das Magazin des Instituts für Theorie*, Zürich, 2008. Special issue *Taktilität: Sinneserfahrung als Grenzerfahrung*, edited by Stefan Neuner and Julia Gelshorn. (8 ns).
- Elkins, James. *What Painting Is. How to Think about Oil Painting, Using the Language of Alchemy*, 9-39. London: Routledge 1999. (29 ns)
- Frederiksen, Rune. "Keramik og kunst mellem oldtid og nutid" p. 118-121 i *FED LER – Krukker i kunsten nu*, udstillingskatalog fra Gl. Holtegaard. Narayana Press, Denmark, 2020 (6 ns)
- Greenhalgh, Paul. "Prologue: A history in shards" p. 11-16 i *Ceramic art and civilisation*, London and New York: Bloomsbury Publishing, 2021. (5 ns)
- Hede, Ida Marie. "Er vi af ler? – om keramikens viltre, skrøbelige tiltrækningskraft" p. 71-78 i *FED LER – krukker i kunsten nu, udstillingskatalog* fra Gl. Holtegaard 2020-2021. Narayana Press, Denmark, 2020. (8 ns)
- Ingold, Tim. "Making: Anthropology, archaeology, art and architecture" p. 20-30 I *Archaeological Dialogues* 14 (1), Cambridge University Press, 2007. (12 ns)

- Ingold, Tim, "Materials against materiality", *Archaeological Dialogues*, vol 14, no 1., 2007, pp. 1-16 (20 ns)
- Jørgensen, Hans Henrik Lohfert. "Live Matter and Living Images: Towards a Theory of Animation in Material Media." *Konsthistorisk tidskrift/Journal of Art History*, 86:3, 2017, 251-270, <https://doi.org/10.1080/00233609.2017.1347198> (24 ns)
- Kirby, Jo. "The Painter's Trade in the Seventeenth Century: Theory and Practice". *National Gallery Technical Bulletin* Vol 20, 5–49, 1999. (45 ns)
- Kofoed Kira. "Frodig (over)producent eller strategisk kunstnergeni?" 1-9, arkivet.thorvaldsensmuseum.dk, 2014: <https://arkivet.thorvaldsensmuseum.dk/artikler/frodig-over-producent-eller-strategisk-kunstnergeni?highlight=leret> (13 ns)
- Kvetny, Ida (ed.). *Hybrid Realms*, udstillingskatalog, 2024. (25 ns)
- Latour, Bruno. "Agency at the Time of the Anthropocene." *New Literary History* 45, no. 1 (2014): 1–18. (22 ns)
- Le Guin, Ursula K. *Bæreposeteorien om fiktion*, p. 3-15, oversat af Karsten Sand Iversen efter *The Carrier Bag Theory of Fiction*: Copyright 1986. Genoptrykt og udgivet af Forlaget Virkelig i samarbejde med Laboratorium for Æstetik og Økologi, 2. udgave, 1. oplag. København 2018. (13 ns)
- Malafouris, Lambros, O'Brien, Catherine, Gallagher, Shaun. "Handmade Therapy: The Hedonic Impacts of Engaging in Pottery Making", p. 11-14, udgivet online af Springer 4. marts 2025 (14 ns)
- Mattick, Paul. "Mechanical Reproduction in the Age of Art" p. 127-147. *Theory, Culture & Society, Volume 10:2*, 1993. (22 ns)
- Moxey, Keith, "What Time is it in the History of Art?", in *Time in the History of Art. Temporality, Chronology, and Anachrony*, edited by D. Karlholm and K. Moxey, 26–42 (New York: Routledge, 2018). (17 ns)
- Nagel, Alexander. "Topographical Instability." In *Medieval Modern. Art Out of Time*, 97–114. London: Thames and Hudson, 2012. (11 ns)
- Nagel, Alexander. "Not a Longer History, a Different History." In *Medieval Modern. Art Out of Time*, 7–21. London: Thames and Hudson, 2012. (11 ns)
- Nagel, Alexander and Christopher S. Wood. "Plural Temporality of the Work of Art." In *Anachronic Renaissance*, 7–19. New York: Zone books, 2010. (14 ns)

- Nagel, Alexander and Christopher S. Wood. "What is Substitution." In *Anachronic Renaissance*, 29–34. New York: Zone books, 2010. (6 ns)
- Rudy, Kathryn. *Virtual Pilgrimages in the Convent. Imagining Jerusalem in the Late Middle Ages*, 175–93. Turnhout: Brepols, 2011. (15 ns)
- Smith, Amalie. Uddrag af *Terra Cotta*, p. 7-44, Gyldendal, 1. udgave, 1. oplag, 2025. (37 ns)
- Symcox, Geoffrey. "The Foundation of the Sacro Monte of Varallo." In *Jerusalem in the Alps: The Sacro Monte of Varallo and the Sanctuaries of North-Western Italy*, 41–70. Turnhout: Brepols, 2019. (25 ns)
- Tales of a red clay rambler: interview med Paul Greenhalgh "On how ceramics shaped civilization" (50 min): <https://www.talesofaredclayrambler.com/episodes/368-paul-greenhalgh-on-how-ceramics-shaped-civilization> (0 ns)
- Tsing, Anna. "When the Things We Study Respond to Each Other: TOOLS FOR UNPACKING 'THE MATERIAL.'" In *Anthropos and the Material*, edited by Christian Krohn-Hansen, Penny Harvey, and Knut G Nustad, 221–43. Duke University Press, 2019. (25 ns)
- Wallert, Arie. "From Tempera to Oil Paint: Changes in Venetian Painting, 1460-1560". In: *From Tempera to Oil Paint: Changes in Venetian Painting, 1460-1560*, ed. A. Wallert & Carlo van Oosterhout, 6-11. Amsterdam: Rijksmuseum, 1998. (5 ns)
- Warburg, Aby. "Dürer and Italian Antiquity (1905)", *The Renewal of Pagan Antiquity: Contributions to the Cultural History of the European Renaissance*, 553–558 +729–731. Los Angeles, CA: Getty Research Institute for the History of Art and the Humanities, 1999. (5 ns)
- Warburg, Aby. "The Entry of the Idealising Classical Style in the Painting of the Early Renaissance", in *Art History as Cultural History: Warburg's Projects*, edited by Richard Woodfield, 7–31. Amsterdam: G + B Arts International, 2001. (20 ns)
- Welch, Evelyn. "Materials and Methods." In *Art and Society in Italy 1350-1500*, 37-77. Oxford: Oxford University Press, 1997. (24 ns)
- Wood, Christopher S. "Franciscanism, the Laity, and Portraits." In *The Embedded Portrait. Giotto, Giottino, Angelico*, 19–41. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2023. (22 ns)

© Anna Maria Persson Nielsen 2025.

Eksamen: Kunsthistoriefaget i dag, KA Kunsthistorie
19.12.2025

- Woods-Marsden, Joanna. "Cindy Sherman's Reworking of Raphael's 'Fornarina' and Caravaggio's 'Bacchus.'" *Notes in the History of Art* 28, no. 3 (2009): 29-39. (6 ns)

I alt: 600 ns

Selvvalgt pensum

- Goldberg, RoseLee. "Foreword". I *Performance Art: From Futurism to the Present*. London: Thames & Hudson, 2001. (2 ns)
- Greenhalgh, Paul. "Chapter 1: What ceramic is". In *Ceramic, Art and Civilisation*, edited by Paul Greenhalgh. London: Bloomsbury Publishing, 2021. (45 ns)
- Isar, Nicoletta. *Phenomenology, New Materialism, and Advances in the Pulsatile Imaginary: Rites of Disimagination*. 1st ed. Cham: Palgrave Macmillan, 2024. (280 ns)
- Jones, Amelia. "'Presence' in Absentia: Experiencing Performance as Documentation." In *Art Journal*, Vol. 56, no. 4 (Vinter 1997): 11-18. New York. <https://doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.2307/777715> (7 ns)
- Jones, Amelia, and Andrew Stephenson. "Introduction". I *Performing the Body/Performing the Text*. London: Routledge, 1999. (15 ns)
- Malafouris, Lambros. "Creative Thinging: The Feeling of and for Clay." *Pragmatics & Cognition* 22, no. 1 (2014): 140–58. doi:10.1075/pc.22.1.08mal (15 ns)
- March, Paul Louis. "Playing with clay and the uncertainty of agency. A Material Engagement Theory perspective". *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, no. 18 (2019): 133–151. <https://doi.org/10.1007/s11097-017-9552-9> (17 ns)
- Phelan, Peggy. "The ontology of performance: representation without reproduction". In *Unmarked: The Politics of Performance*, edited by Peggy Phelan. Oxon & New York: Routledge, 1993. (21 ns)

I alt: 402 ns

I alt: 1002 ns

© Anna Maria Persson Nielsen 2025.
Eksamen: Kunsthistoriefaget i dag, KA Kunsthistorie
19.12.2025

Bilag

Video af *Clay Play*:

<https://www.astridspechtseeberg.com/clayplay>

Bilag 1-3: Billeder af *Clay Play*

Bilag 1-3: Screenshots af *Clay Play* video.
Astrid Specht Seeberg, *Clay Play*, 2024, Kunstnernes Efterårsudstilling, Den Frie Udstillingsbygning, København.

